

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Koprarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

Francoska laična šola

Zadnji teden je francoski senat dovolil 2 milijona frankov (4. milj. 400.000 Din) za državno proslavo 50 letnice, odkar je predsednik Jules Ferry dal Franciji »republikansko šolo, ki se odlikuje po obveznosti, brezplačnosti in laičnosti«. Ta zakon iz l. 1881 je bil začetek dolgotrajnega kulturnega boja, ki je dosegel svoj višek v prvih letih našega stoletja, ko se je po vplivu Combesa, Brianda in Vivianija izrekla ločitev Cerkev od države na ta način, da je država obdržala premoženje in svobodo Cerkev, njo samo pa pognala iz javnega življenja.

Nas zanima to vprašanje seveda le v toliko, v kolikor je francoska ljudsko-šolska zakonodaja, počenši z Jules Ferryjem, postala neke vrste vzor svobodomiselnih šolske zakonodaje, ki se trudi ista načela uveljaviti tudi po drugih državah, kjerkoli mu politične okoliščine nudijo priložnost, da poseže na vzgojno polje. Če je Jules Ferry pred 50 leti natančno predvidel uspehe svojega zakona, ni gotovo; če jih je tudi hotel takšne kakršne so, je zelo dvomljivo. On je bil odkrit svobodomislec z liričnim poletom. Poznejši rodovi so njegovo svobodomiselnost izobličili, njegovo liriko pa pomandrali v vsakdanjosti političnih realnosti. Ako poslušamo senatorja Francois-SaintMaura, je bila laicizacija edina, na katero se je polagala največja važnost. Odlikovala se je po »dveh okoliščinah: 1. po svečanem snemanju križev raz stene učilnic, 2. po odgoji popolnoma novega učiteljskega naraščaja, od katerega pripada danes 80.000 marksističnim sindikatom in 15.000 komunističnim organizacijam. Ta rezultat je zelo oddaljen od ganljivega cirkularja iz l. 1881, v katerem Jules Ferry nalaga učiteljem dolžnost navajati otroke k spoštovanju do Boga in do njegovih zakonov, zelo zelo daleč tudi od njegove definicije laične šole, ki naj bo šola brez krščanskega nauka, a ne brezbožna šola.« In drugi poznavalec šolskega vprašanja, M. A. Albert-Petit se melanholično vprašuje, če se spleča slaviti ustanovo, ki po 50 letih ni niti za desetinko odstotka znižala števila analfabetov, ki znaša v Franciji 10%, v Nemčiji samo 1%, in ne obstoja več v Švici, na Nizozemskem in v Angliji.

Ko je svobodomiselnost vpeljala obvezno, brezplačno in laično šolo, je razlagalo obveznost s potrebo po splošni kulturni naobrazbi, brezplačnost kot postulat demokracije in laičnost kot spoštljiv poklon verski svobodi, ki jo je uveljavila revolucija in ki naj ostane biser idejnih pridobitev velikih dogodkov l. 1789.

V resnici pa je bil to prvi udarec — zelo privlačno maskiran — s katerim je takratno prostozidarstvo nameravalo izobčiti katoliško cerkev iz vzgojnega polja ter ji vzeti predvsem vsak vpliv na ljudsko šolo. Takrat katoličani niso bili pripravljani in niti niso imeli denarja, da bi bili mogli čez noč postaviti potrebne ljudske šole in vzdrževati potrebno zasebno učitelstvo. Ker je postala šola obvezna, se je vsa mladina vselala v edino obstoječe državne šole, iz katerih sta izginila križ in duhovnik, kjer se je pa pokazal protiverski učitelj. Tako je šlo mnogo rodov mimo, predno so katoličani z neizrečenim idealizmom zgradili zasebno šolsko organizacijo, ki je bila zadosti močna, da vsaj v večjih centrih uspešno konkurira z državno šolo. In je tudi konkurirala. Skoroda vsaka državna ljudska šola ima paralelo v zasebnih cerkveni šoli, srednjih zasebnih šol je več ko državnih in krono vse katoliške zasebnošolske organizacije tvori pet univerz z vsemi fakultetami. Uspeh je bil velikanski, toda dejstvo je ostalo dejstvo, namreč da je ena cela generacija, torej 30 let, zahajala skoroda edinoma v državne šole, kjer v najboljšem slučaju ni slišala nič o Bogu in o moralnih obveznostih, včasih pa slišala dosti nasprotnega.

Ta nepričakovani razvoj katoliškega šolstva, ki je v poslednjih letih vzgajala elito francoske mladine in potegnila še nase preko polovice industrijske mladine, je framasonstvo vzemirjalo. Učitelji prehajajo med revolucionarce, otroci pa beže od državne šole. Kako preprečiti razvoj zasebnih cerkvenih šol? Ob vsaki politični krizi se je trobilo alarm, da je laična šola v nevarnosti. Ali se naj zasebne cerkvene šole prepovedo? To ne gre. Francija je dežela svobode in republika sloni na žarečem načelu svobode. Ali naj se onemogočijo? To gre lažje, ker se lahko najde primerna maska v neizbrpljivem repertoarju fraz o demokraciji, patriotizmu, svobodi duha itd. Začetnik novega bojnega pohoda proti cerkvenemu vplivu v šoli je bivši ministrski predsednik Herriot, obenem tudi z Victorjem Baschom dolgoletni ideolog sodobnega zapadnega framasonstva. Ljudska šola je že obvezna in brezplačna. Da bo postala v resnici laična na celi črti, potrebuje novega atributa, namreč da bo enotna od prvega osnovnega razreda pa do mature. To pa vključuje načelo brezplačnosti tudi v zasebnih srednjih šolah (kolegijih) in sicer iz ozirov demokracije, ki da zahteva, da more tudi najrevnejših doseči najvišja mesta, če je zato sposoben.

Prenešeno v običajni jezik ne pomeni ta zahteva ničesar drugega kakor začasno smrt katoliških zasebnih šol, ki se vzdržujejo z malimi prispevki otrok. Z enotno brezplačno srednjo šolo hoče država monopolizirati vzgojo in preprečiti, da bi kdo drugi vzgajal in izbiral talente kakor učitelstvo, kojega orientacija v Franciji je notorična.

Dunajska vremenska napoved. Večinoma oblačno. Deloma padavine. Temperatura malo spremenjena.

Zagrebska vremenska napoved: Pretežno oblačno. Zmerno mrzlo. Deloma še nestalno.

Naskok na mirovne pogodbe

Ameriški predlogi za revizijo verzajskega miru — „Samoodločba ni nobeno načelo, to je bojni klic“

London, 18. febr. (Od našega dopisnika.) Ravnokar je prispela v londonske redakcije ameriška revija »International Spirit«, v kateri vseučiliški profesor Clyde Eagleton iz Newyorka objavlja svoje nazore o mednarodnem položaju, ki da je tak, da se morajo na vsak način popraviti mirovne pogodbe iz leta 1919. »Sicer pa,« piše profesor, »do sedaj ne poznam pogodbe, ki bi se ne bila nikoli izpremenila. Sveta Aljansa je v prejšnjem stoletju mislila, da bo Evropa okamenela v obliki, ki jo je ustvaril dunajski kongres. In uspeh? Vse 19. stoletje je prenapolnjeno s samimi vojnami in revolucijami, dokler slednjč ta evropski red ni propadel v kataklizmu svetovne vojne. Isto bo tudi z verzajsko pogodbo. Stalno se na njej gloda, stalno se od nje krhajo drobci. Isto je z reparacijami. Skozi dolgih 12 let se je na njih neprenehoma popravljalo in nihče si ne bo upal trditi, da bodo ostale, kakor jih je določila haaška konferenca leta 1919.«

»Težave dan na dan naraščajo. Neglede na to, odkod izhajajo, eno je jasno, namreč, da se morajo najti odpomotki. Katerikoli in kakršnikoli, samo da bodo izdatni. Do sedaj tega zdravila še ni bilo, nezadovoljstvo raste, zbor narodnih manjšin

se oglašja na vseh koncih in krajih sveta in neko grozno vojno razpoloženje se polašča narodov. Kaj napraviti? Člen 19 statuta DN predvideva možnost revizije mirovni pogodbe, toda kdo si bo upal seči po tem orožju, kdo si bo upal odpreti ta vrata, skozi katera se bo vtila reka razžaljenih ambicij, nenasičenih želja, mednarodnega barantanja in intrig?«

Clyde Eagleton pravi nadalje, da popolna revizija mirovni pogodbe ni potrebna. Zadosti bi bilo, če se posamezni slučaj ločeno drug od drugega vzamejo v pretres in rešijo. O reparacijah sploh ni treba več govoriti, ker se bodo spreminjale in sicer ne po merilu mirovni pogodbe, ampak po dejanskem gospodarskem položaju. Težave se tičejo v prvi vrsti narodnih manjšin in glede teh ima ameriški profesor zelo zanimive predloge.

Jasno je, piše profesor, da ne bo nikoli mogoče ustreči vsem do popolnega zadovoljstva. Samoodločba ni nobeno načelo, ampak bojni klic. Če bi to načelo v zmislu izumirajočega liberalizma izvajali do konca, potem bi vsak človek imel pravico ustanoviti sam zase svojo lastno državo. Res je recimo, da je CSR sestavljena iz konglomerata, da je različnejših narodov, trdi profesor, toda raznolikosti bi prav nič ne bilo konec, če bi tudi

vsaka izmed njih bila dodeljena svojemu lastnemu narodnemu telesu. Turki in Grki so načelo samoodločbe izvedli na zelo radikalen način s tem, da je vsaka država dotične tujerodec nabasala na ladje in jih izkrcala pri svoji sosedih.

Ameriški profesor stavi vse svoje upanje v Zedinjene države v Evropi. Če se to posreči, bi se dalo manjšinsko vprašanje enostavno rešiti. Zakaj ga pa v Ameriki ni? Tudi v Združenih ameriških državah stanuje medseboj pomešani veliko število najrazličnejše narodnosti, ki pa druga drugi nič ne nagajajo. Zakaj? Zato, ker jih veže višji šut državne skupnosti in gospodarske nujnosti. V tej smeri se mora razvijati evropska politika. Evropske narodnosti bodo torej tem prej našle zaželjeno zadovoljstvo, čim manj bodo poudarjale to, kar jih med seboj loči, to se pravi, čim bolj bodo znale zadrževati nacionalistične težnje in čim bolj bodo ob vsaki priliki poudarjale evropsko skupnost. V okviru te splošne evropske politike, ki naj nadomesti sedanji partikularizem, pa se naj, po mnenju Eagletona, revidirajo meje, tako da bodo narodne manjšine vsaj v glavnem zadovoljne in bo tudi zadosteno gospodarskim nujnostim. Revizija mirovni pogodbe je mogoča le v okviru Panevrope.

Razorožili bi radi, pa . . .

Važni sestanki med Francijo-Italijo-Anglijo

Pariz, 23. febr. kk. Kakor piše »Echo de Paris«, bo novi francosko-italijansko-angliški mornariški kompromis podpisan še danes. Če bi Italija, katere zahteva po pariteti s Francijo se praktično priznava do l. 1936, k temu kompromisu ne pristopila, bi Francija enostavno s pridržkom jamstva sopodpisala londonsko mornariško pogodbo. Tudi francosko-angliška pogajanja o ureditvi in kontroli zlatega prometa med Londonom in Parizom so se zopet začela v petek.

London, 23. febr. kk. Potovanje zunanjega ministra Hendersona in prvega admiralskega lorda Aleksandra v Pariz v zadevi italijansko-francoskih mornariških pogajanj kaže, da javljeno soglasje med angleško in francosko tezo vendar ni tako popolno. V resnici je francoski mornariški ekspert izdelal gradbeni načrt, ki ga hočejo predložiti Italiji in za katerega upajo dobiti od Anglije pristane, zakar je Craygie odšel v London. Odgovornim ministrom nudi to povod za uporabo

čl. 21 londonskega pomorskega pakta, h kateremu so doslej oficijelno pristopile Amerike, Japonska in Anglija. Ta člen predvideva, da ima vsak pogodbenik, če vidi v času trajanja te pogodbe, da je njegova varnost ogrožena z gradnjami novih ladij drugih držav, ki pogodbe niso podpisale, pravico, spremeniti ali zvišati v pogodbi zahtevani mornariški gradbeni program. Ker Italija in Francija še nista podpisali londonske pogodbe, bi lahko v Parizu izdelani za Francijo in Italijo določeni gradbeni program učinkoval tako, da bi Anglija imela povod to klavzulo za povišanje porabiti za svoj gradbeni program. Zdi se skoro, kakor da se je to že zgodilo in kakor da je politik Briand poklical politika Hendersona, da bi se načrti mornarjev spravili v soglasje s splošno razorožitveno politiko obeh vlad. Gotovo pa je, da bo Henderson skušal vse prepričati, kar bi moglo motiti njegovo mirovno politiko, ki temelji v glavnem na razorožitvi.

Nepolitično ozadje bivanja Zogua I. na Dunaju

Dunaj, 23. febr. kk. Atentat na kralja Ahmeda Zogua je odkril zanimiv ljubzenski roman. Preiskava je dognala, da je bil že par dni prej v vseh podrobnostih pripravljen atentat na Zogua na trgu pred hotelom »Regina«, tam, kjer stoji sedaj votivna cerkev v spomin na cesarja Franca Jožefa. Albanski emigranti so dobro opazili, da je kralj Zogu večkrat prihajal v ta hotel, kjer sta stanovali dve sestri, ki sta prišli iz Tirane 14. januarja in se vpisali kot baronici Franciška in Marija de Janko. Tajna policija je imela zelo težko delo, da bi se pravočasno informirala o nameranih izletih kralja, ker je hotel s tema ženskama nepoznan obiskovati gledališča in mestne lokale. Marijo de Janko, ki je lepota, vzgaja njena 20 let starejša sestra kot pevko. Obe sta Dunajčanki, hčeri vrtnarja. Tretja sestra je poročena na Dunaju z nekim strojnikom.

Zogu je kupoval svoji pri-

jateljici na Dunaju drage kožuhe. V vseh gledališčih, katere je obiskoval Zogu, sta sestri vedno sedeli v sosedni loži. Tudi na večer atentata v operi sta bili njegovi sosedji in sta se po predstavi z avtomobilom že odpeljali v Westminster bar, kjer sta bili rezervirani dve loži. Sestri sta dalj časa čakali na svojega prijatelja in ker ni prišel, sta se odpeljali v hotel »Regina«, kamor so že telefonično javili resni vzrok kraljevega izostanka.

Neki inozemski časnikar je dve uri pred atentatom intervjuval umorjenega adjutanta Topolaja o galantnih odnosih kralja Zogua, češ, ali ni tu enak primer kakor z gospo Lupescu. Adjutant je odgovoril, da ta primera ni točna, ker je kralj popolnoma prost in nevezan. Da je kralj Zogu tako zelo podaljšal svoje bivanje na Dunaju ni toliko vzrok njegova bolezni kakor veselje, da biva skupaj z Marijo v njenem rojstnem mestu.

Dunaj, 23. febr. kk. Hišne preiskave na Dunaju živčnih albanskih emigrantov so dovedle še do nadaljnjih dvanajst aretacij. Zaplenjenih je bilo tudi mnogo spisov, iz katerih je policija dobila informacije o takozvanih omizjih albanskih emigrantov.

Tržačani za znižanje davkov

Davčni pritisk postaja čedalje hujši

Trst, 23. febr. Gospodarske težave je povzročila nasilna redukcija plač za 12% po vsej Italiji. Hišni posestniki v Trstu, ki so morali najemino znižati s 1. decembrom 1930 za 10%, so poslali prefektu spomenico, v kateri poudarjajo, da je z enostransko redukcijo porušeno gospodarsko ravnotežje. Zato zahtevajo nujnih ukrepov za odpomot. Predvsem je treba, da se tudi davšnine znižajo. Znižanje deželnihih doklad ne zadostuje. Treba je tudi znižati občinsko doklado za 10%, katere je od 2.200.000 lir v letu 1928. porasla na predvidenih 8 milijonov lir v tem letu. Dalje se pritožujejo proti načinu, kako se izterjava melioracijski donos (za tlakovanje ulic in sl.). Ni pravilno načelo doprinos a stroškom, ampak vpelje naj se davek na prirastek vrednosti in pred razpisom naj se zasliši zastopstvo posestnikov. Tudi pavšaliranje davka na gradbeni material je krivično; obdavčeni naj se le dejansko uporabljani material. (Iz tega je razvidno, kako hudo pritiska fašizem davčni vijak. Samo na sebi bi bilo pavšaliranje bolj ugodno za obe strani.) Dalje zahtevajo posestniki olajšanje hipotekarnih bremen, kar naj se uredi pri mestni hranilnici. Pritožujejo se na neprilike s takso na odvažanje smeti in zahtevajo znižanje te takse za večne smeti. Vodovodna uprava se brani znižati

ceno vode, češ, da se potem proračun poruši; toda fašizem je proglasil splošno znižanje brez ozira na bilančno stanje gospodarskih enot. Tudi znižanje električne energije (za privatno luč od 2 lir na 1.90) ni zadostno, pa občina se tudi tukaj sklicuje na bilančno nemožnost. Spomenica zaključuje s prošnjo, naj prefekt kaj ukrene.

Podjetje za vodo, elektriko in plin je že dalo jasen odgovor na v listih objavljeno spomenico. Zanimivo je predvsem, da od 2 lir za kilovatno uro električnega toka, gre 75 stotink za davke. Isti davek ostane od znižane cene 1.90.

Jasno je, da polemika ne pomore, če vlada ne zniža tudi davčnih terjatev za 12 ali vsaj 10%. To se pod fašizmom ne bo zgodilo.

Naslov eksclenca za šole

Na podlagi novega papeškega dekreta imajo škofje pravico do naslova »Eksclenca«, kakor poroča »Osservatore Romano«. Ker se je italijanskim škofom že preje pritikal ta naziv, papeški dekret to pravico le posploši tudi za ostale škofe.

Za duhovniki še zdravniki

Trst, 21. febr. Predsednik zdravniške zbornice v Trstu je razposlal vsem slovenskim zdravnikom v tržaški pokrajini poziv, naj mu glede na skorajšnji reviziji zdravniškega seznama v najkrajšem času dostavijo »izpričevalo o moralnem in političnem vedenju«. Bolj jasno povedano, vsi slovenski zdravniki na Tržaškem stoji pred izgonom. Ako ne predložijo zahtevanega izpričevala, se izključijo iz zdravniške zbornice. Izpričevala izdajajo občinski načelniki sporazumno s policijskim oblastvom. Znano je, da ni v ožeh policije noben slovenski razumnik zanesljiv. Predsednik zdravniške zbornice ima pravico izključiti vsakogar, »ki bi deloval proti državi«, to se pravi proti fašizmu. Pa tudi zdravnik, ki bi po tej reviziji ostal v zbornici, ni varen, ker se revidira zdravniški seznam vsako leto. Pri lanskii reviziji je bil izključen iz zbornice prvi slovenski zdravnik. V tržaški pokrajini je še šest slovenskih zdravnikov.

Reški škof pri sv. Očetu

Reka, 22. febr. Sv. oče je sprejel v avdienci tukašnje škofa mons. I. Saina. Avdienca je trajala trideset ur. Škof je sv. očetu poročal o verskem položaju v reški škofiji.

Zrtvi mraza

Zrtvi mraza. Pod Uško goro so našli zmrzneli v snegu vdovo Marijo Valentin in njeno 19 letno hčerko Anico. Na večer 18. t. m. sta se napravili iz Moščenice v Topolico na svatbo neke sorodnice; na poti ju je zalotil snežni vihar.

Zopet žalijo Mussolinija

Newyork, 23. febr. AA. Komaj se je polegla senzacija z govorom, ki ga je imel general Butler proti Mussoliniju, že poroča časopisje o novem incidentu. John lord Obrian, namestnik vrhovnega državnega tožilca Združenih držav, je imel govor, ki je v njem ugotovil, da Združene države nimajo vlade, kakor Italija, kjer more diktat enega človeka odrediti občutno znižanje mezd. Listi sodijo, da se bo Mussolini čutil s tem govorom razžaljenega in da bo nastal nov incident.

Nov načrt uradniškega zakona

Belgrad, 23. febr. I. Kakor smo svoječasno poročali, je posebna komisija izdelala načrt uradniškega zakona na podlagi novega kategoriziranja. Po tem predlogu bi odpadel načrt dosedanje kategorizacije na tri skupine in bi se vse uradništvo kategoriziralo v enotnih deset razredov. Na podlagi tega so tudi urejena napredovanja in stanovajske doklade za oženežene in samec. Kakor smo zvedeli, je ta načrt komisije popolnoma spreminjen. Od strani vlade vendar še definitivna odločitev ni padla.

V zvezi s tem sta se danes vršili dve seji in sicer seja glavnega odbora UJU in seja glavnega odbora uradniške zveze. Na seji uradniške zveze se je predvsem obravnavalo vprašanje uradniškega zakona. Kakor so nam udeleženci zatrjevali, se je vprašanje uradniškega zakona ponovno predložilo v proučevanje posameznim ministrstvom. Vendar pa se je nadejati, da bo vprašanje rešeno do dne 1. aprila. Finančni minister bo v zvezi s tem vprašanjem jutri sprejel posebno deputacijo uradniške zveze. Na seji UJU, ki so ji od Slovencev prisostvovali Škulj, Dimnik in Ribičič, se je predvsem razpravljalo o vprašanju uradniškega zakona. Prosvetni minister je danes sprejel zastopnike UJU in z njimi razpravljalo o pravilniku o narodnih šolah, ki je že gotov, ter o drugih materialnih vprašanjih učiteljstva, kakor tudi o internih zadevah UJU.

Zopet Malta

London, 23. februarja. AA. Na današnji seji spodnje zbornice je vlada sklenila imenovati kraljevo komisijo, ki bo posetila Malto in proučila tamošnje politične razmere in vprašanje možnosti obnove ustavne vlade.

Za „Slovenčev“ pokal

Zadnji dan bohinjskih tekem - Šimunek prvi zmagovalec - Janša izvojeval pokal

Bohinjska Bistrica, 23. febr. (Telef. poročilo »Slovenec«.) Bohinj, ki je sprejel rekordno številno gostov, je danes kar prazen. Življenje gre zopet normalno pot. Le okrog Sv. Janeza so se zbrali smučarji. Najbrž letos zadnjikrat je bil Sv. Janez kraj, kjer so startali naši smučarji, da pomerijo moči z rutiniranimi Čehi. Tekma na 30 km bi morala pokazati razmerje sil. Zal so vremenske prilike, ki so se že od četrtka skoraj vsako uro spreminjale, marsikomu porušile račun. Zopet je zmago odločila umetnost mazanja.

Po večerašnjih skokih je bil položaj zelo napet. Videlo se je, da se bo vršil odločilen boj za naslov prvaka Jugoslavije med našim Janšom in Šimunekom. Izračunali smo, da mora Janša v današnjem teku priti najmanj 16 minut pred Šimunekom na cilj. Vendar smo to dejstvo Janši prikrivali. Janša bi bil namreč dal iz sebe vse, da bi prišel toliko prej na cilj, četudi bi se zgrudil mrtev, kakor maratonski tekač. Radi tega Janša ni smel vedeti za to dejstvo.

Kakor smo že rekli, s vmes posegli tudi drugi činitelji. Zjutraj je vladal v Bohinju mraz —6 stopinj, ki je do starta ob 9 padel na 0. Tekmovalci, ki so mazali za mraz, so se temeljito uredili. Prvi del proge, ki je vodil po gozdu, je imel zamrznjen sneg. Kakor hitro je prišla proga na prosto, je bil sneg izpostavljen višji temperaturi. Smučiči so drsele tistim, ki niso imeli prav mazano, bolj nazaj kakor naprej. Te okolnosti so potrošile, da so morali tekmovalci dati vse iz sebe.

Proga 30 km je bila izredno težka. Absolutna višinska razlika je bila 500 m. Med najvišjo in najnižjo točko je bila razlika 200 m.

Najtežja je bila proga od Ledinskega mostu čez Bistrico, do vojaške karavle. Ta vzpon premagali je zelo težko, skoraj nemogoče pa, če je napčno mazano. Ze tukaj je bila časovna razlika med Slonekom, ki je prišel na cilj prvi, in Janšo 12 minut. Prvi del proge poteka večinoma po gozdu. Drugi del proge pa izključno po planjavah. Proga je potekala takole.

Start je začel v gozdiču za Sv. Janezom. Od tam do Sv. Duha za Ribičevim Lazom, do Zlana čez Ledinski most na karavle, od tam na Ravno po valovitem terenu do Nemškega Rovta, od tod v močnem smuku čez Selo do železniške postaje Bohinjska Bistrica, čez Planjavo pri Srednji vasi Studor, Stare Fužine, od tam na Hudčev most, nazaj k Sv. Janezu. Na progi sta bili dve okrepčevalnici. Prvi štirje, ki so prišli na cilj, so bili Čehi.

Prvi Jugoslovani, ki je prišel na cilj, je bil Gašperin iz Bohinja, drugi Bervar (Sm. kl. Ljubljana). Janša je prispel na cilj šele kot osmi. Bil je zelo izmučen. Zaradi slabe maže je moral porabiti vse fizične sile.

Rezultati današnjih tekem so sledeči:

Od prijavljenih 56 tekmovalcev jih je startalo samo 24. Štirje so izstopili. 1. Slonek 2:28:56; 2. Nemečki 2:30:10; 3. Saistauer Jaroslav 2:35; 4. Šimunek 2:37:26; 5. Šišera 2:38:04; 6. Saistauer Jos. 2:39:06; 7. Kadany Bogoslav 2:41:16; Janša Joško,

Ilirija, 2:48:00; 9. Bervar Stane 2:50:32; 10. Zingerlin Rudolf, »Maraton«, 3:01:06; 11. Gašperin Joža, Sm. kl. Bohinj, 3:04:18; 12. Frank Stane, Ljubljana, 3:04:48; 13. Jurič Herbert, SK Maribor, 3:05:08; 14. Zemva Lovro, SK Gorje, 3:05:48. Medtem, ko se je posrečilo pri teku na 18 km pretrgati vrsto Čehov in zasedati drugo mesto, pri današnjih tekmi to ni nikomur uspelo. Češka ekipa je s svojo izredno disciplino in požrtvovalnostjo zmagala. Zasedala je eno mesto za drugim od prvega do sedmega mesta. — Vse tekme so filmali zastopniki tvrdke »Kodak«. Film se bo predvajal tudi pri nas. Namen je predvsem propaganden za tujski promet.

Ob pol 6 zvečer se je napolnila dvorana v hotelu »Sv. Janez«, kjer je bilo vse pripravljeno za razglasitev rezultatov in razdelitev nagrad. Pred uradnim začetkom je radio Ljubljana prinašal kot uvod rezultat današnjih tekem. Na programu je bil tudi zanimiv intervju z našim prvakom Janšo. V njem je Janša med drugim povedal, kdaj je prišel smučati. Bilo je to l. 1924. Štirinajst dni potem je že tekmoval.

Točno ob 6 je prišel v dvorano kraljevi zastopnik, podpolkovnik, adjutant Pogačnik. Takoj nato je dr. Pirc otvoril svečanost. V jedrnatih besedah je orisal potek tekmovalstva. Vsem darovalcem krasnih daril se je zahvalil. Prav tako častnemu predsedstvu in inozemcem za udeležbo. Pozabil ni omeniti za slug sportnih poročevalcev. Po uvodnih besedah je razglasil rezultat tekem. V skupnem tekmovalstvu za državno prvenstvo Jugoslavije v l. 1931. so končni

rezultati ti-le:

Prvak Jugoslavije je Šimunek (CSR). V vseh panogah tekmovalstva je dosegel 2030,9 točk. Drugi je Saistauer Jaroslav (CSR), ki je dosegel 1964,6 točk. Tretji je Kadany (CSR), ki je dosegel 1844,5 točk. Četrti je Janša Joško, ki je dosegel 1809,2 točki. Peti je Jurič Herbert (Maribor), ki je dosegel 1260,27 točk.

Ker si je Šimunek priboril v vseh štirih panogah največ točk, je dobil posebno kraljevo darilo, ki mu ga je izročil podpolkovnik Pogačnik. Vsak obdarovaneec je bil burno pozdravljen, najbolj seveda Janša, ki je moral petkrat k slavnosti mizi. Prejel je pet krasnih daril, med njimi tudi darilo »Slovenec«. Pozdravljanje ni hotelo jenjati. Vse je hotelo čestitati Janši. Je pa Janša tudi tisti sportnik, ki zasluži vse priznanje. Morda so redki popularnejši, kakor Janša.

Sploh je večer potekel v svečanem razpoloženju. Godba je igrala himne držav, ki so bile zastopane. Navdušenje je doseglo vrhunec, ko je Godba z igrala norveško himno, ki jo je Gutormsen zopet pel. V svojo lepo domovino bo nesel krasen pokal, darilo vojnega ministra generala Hadžiča.

Kot zaključek se bodo jutri vršile na Bledu mednarodne skakalne tekme. Na njih bodo startali vsi inozemski gostje in najboljši naši skakalci. Ob tej priliki se bo slovesno otvorila skakalnica, ki je največja v naši državi in je dobila ime po prestolonasledniku Petru. Z današnjim večerom so zaključene prve mednarodne tekme.

Zločini med mladino in njihovi vzroki

Ljubljana, 23. febr. 1931.

Ob priliki zadnje debate v češkoslovaškem parlamentu o načrtu kazenskega zakonika za mladostnike, je eden voditeljev češkoslovaških katoličanov, P. Stasek, imel važen govor o moralni vzgoji sodobne mladine. Govor je bil ponatisnjen v posebni brošuri. Navedimo nekaj mest iz te knjižice, ki utegnejo zanimati tudi jugoslovanske katoličane.

»Problem mladostnih zločinov ni samo socialno in gospodarsko vprašanje, ampak je predvsem moralno vprašanje. Vsi opazujemo, da se sodobna mladina nahaja v globoki moralni krizi. Dokaz za to je naraščanje mladostnih zločinov. Moramo se vprašati, kje je vzrok. Na splošno se glas odgovor, da je kriva vojna in moralna kriza po vojni. Toda ali je to edini vzrok? Ko bi se potrudili in preiskali slučaj objektivno in nepristransko, bi gotovo prišli vsi do naslednjega zaključka: Sodobni mladini manjka solidna moralna baza, ki bi ji služila v oporo v trenutkih skušnjav in zapeljavanja. Temeljite moralne podlage pa ne more nuditi takozvana laična morala, ampak jo more dati edino živo versko mišljenje, ki ga daje mladini krščanska vzgoja. Kdor hoče mladini vepiti moralnost brez religije, je po mišljenju ruskega misleca Tolstojca podoben otrokom, ki včasih presenjajo rože: Rože so jim všeč, ne ugajajo pa jim njihove korenine. Zato jih odrežejo proč in presade samo cvetove, ki se seveda takoj posuše.

Kako se torej boriti proti naraščajočim zločinom med mladino? Po mojem mišljenju, ki je tudi mišljenje vsega vernega češkega naroda, je najboljšo sredstvo zoper zločine med mladino

vzgoja, temelječa na religiji. In ker se največji del vzgoje vrši v šolah, mora biti šolski pouk prežet krščanskega duha. Je to tudi mnenje vseh velikih pedagogov in globokih poznavateljev otroške duše. Comenius pravi v knjigi: »Zakoni dobro urejene šole«: Vzhvišena naloga šole je, da napravi iz ljudi resnične ljudi, in iz kristjanov resnične kristjane. Eden največjih pedagogov, Förster, je dolgo let proučeval razne poboljševalnice in prišel do zaključka, da je najboljšo sredstvo poboljšati človeka vzgoja, ki temelji na religiji in na krščanskih idejah. To je tudi naziranje vernega ljudstva češkoslovaške republike in zato ljudska stranka ne odstopi od zahteve, da se katoliška mladina vzgaja v verskih šolah, v katoliških šolah.

Koncem svojega govora je poslanec Stasek opozoril zbornico tudi na slab vpliv, ki ga imajo kinopredstave na mladino. Navajal je podatke šolskih izvestij iz Berna, kjer so poročila iz ondotnih srednješolskih zavodov. Izmed 3800 diakov jih je 2450 redno posežalo kino. Dijaki so videli predstave, ki so tokom leta nudile sledeče scene: 1914 pretepev, 1286 družinskih preprirov, 1350 slučajev pijanosti, 1120 slučajev zakonske nezvestobe, 1224 umorov, 16.515 tatvin. 1179 ropov, 1171 požigov in 765 samoumorov. Ali je mogoče, da bi tolikšna poplava zločinov, ki se dan za dnem prikazuje mladini, ostala brez npravnstvenih posledic na mlado dušo! Večina mladih zločincev je šla skozi šolo kina, kakor je v izobilju dokazala izkušnja sodnikov in ravnateljev jetnišnic. Ali ne sledi iz tega za vse, ki nosijo odgovornost za vzgojo mladine nujna naloga, da se z večjo pažnjo nadzirajo kinopredstave in se vestneje razsvoja o tem, ali naj se mladina pripusti k temu ali onemu filmu.

Sneženi plazovi more

Monakovo, 23. febr. AA. Na sedlu Brandkopf je snežni plaz presenetil sedem smučarjev. K sreči so bili v bližini njihovi tovariši, ki so rešili izpod snega šest oseb. Drugi snežni plaz je na Patscherkofelnu v bližini Insbrucka zasul pet smučarjev. Pri tem so bili ubiti trije, dočim se je en smučar rešil. Na južnem Tirolskem je snežni plaz zasul kočo rudarjev iz Sarntala. Rešili so pet mož. Ostali so izginili v prepadu. Iz snega so potegnili očeta, mater in pet majhnih otrok, ki so jih po velikem trudu oživeli. Na pomoč je prihitelo 70 mož. Poročila iz avstrijskih, švicarskih in bavarskih alp pravijo, da je v zadnjih 48 urah padlo toliko snega, kakor ne pomnijo že 40 let. V Zermattu, v Andermattu in v Cortini d'Ampezzo je 12 krajev popolnoma odrezanih od ostalega sveta. V Andermattu je zasul sneg stotnjo švicarskih pešcev. Železnica pri Schöllenu je deloma porušena.

Dunaj, 23. febr. AA. Skupina šestih oseb, ki je šla pomagat reševati ponesrečene, ki jih je zasul snežni plaz, je tudi sama zašla v lavino, vendar se je rešila. Malo upanja je, da bi bilo mogoče rešiti one tri ponesrečene, ki leže pod snegom.

Dunaj, 23. febr. AA. Iz Inomosta poročajo, da so danes našli tri trupla ponesrečencev, ki jih je zasula lavina pri Patscherhofferu. Ugotovili so tudi identiteto ponesrečenih. To so Kristian Weirner, trgovec iz Beljaka, Berta Wiedner iz Inomosta in znani dunajski sportnik Toni Müller.

Nove uvozne tarife

Belgrad, 23. februarja. AA. V zvezi z izvajanjem zakona o izpremembah uvoznih tarif, ki je stopil v veljavo 10. t. m., smo prejeli na merodajnem uvodnem mestu tole pojasnilo:

Ker je naša država vezana na mnoge države s pogodbnimi, ki predvidevajo sistem maksimalnih carinskih olajšav, zato zakon o izpremembah uvoznih tarif zaeno s predlogom zakona o občni tarifi ne velja za vse tiste države, za katere velja načelo maksimalne ugodnosti. Minimalna meja nove uvozne carine za vse vrste pšenice, rži in zдробa je 10, maksimalna meja pa 15 zlatih dinarjev od 100 kg. Ta carina, kakor je predvidena o zakonu o izpremembi uvozne tarife, pa se ne bo uveljavila pri pšenici, ki prihaja iz držav, s katerimi imamo posebne trgovinske pogodbe.

Takisto maksimalna carina v znesku 15 Din in minimalna carina 5 zlatih dinarjev na koruzo ne bo veljala za koruzo, ki prihaja iz držav, ki uživajo na osnovi posebnih trgovinskih pogodb klavzulo

Viharji besne - morje poplavlja

Rim, 23. februarja. kk. Ze 48 ur divja nad zapadno Sicilijo orkan s tako silo, kakor je ne pomnijo ljudje. V ulicah Palema s'oji voda ponekod dva metra visoko. Do sedaj so tam ugotovili pet smrtnih žrtv. Parniki so morali pristanišče zapustiti. Potopilo se je 20 jadrnic. V mestu je onemogočen ves promet. Vse trgovine so zaprte. Ulice so v temi. Nameščenci morajo prenočevati v trgovinah, ker ni mogoče stopiti na ulico. V nižje ležečih ulicah je voda odnesla vse, kar ni pritrjeno. V raznih delih mesta so počile cevi vodovoda, tako da je prebivalstvo brez pitne vode. Razen tega je prestopila bregove reka Rigano, ki teče v umetni strugi okoli mesta. Orkan je skoro po vsej Siciliji onemogočil vse železniške zveze. Tudi z dežele se poroča o številnih smrtnih žrtvah. Obsega katastrofe se ni mogoče pregledati. Letala, ki so poslana, so se morala radi viharja vrniti. Tudi v pristaniščih Messina in Catania je veliko škode. V Cataniji je morje preplavilo obrežje in nižje ležeče dele mesta. V Messinu so morali parniki zapustiti pristanišče. Pri tem sta nasledila na plitvino neki premožni in neki francoski potniški parnik. Tudi v Neaplju je napravil vihar škodo. V neapeljskem predkraju Posilippo je deževje povzročilo, da se je začel udirati hrib, ki je zasul več hiš, kar je zahtevalo pet smrtnih žrtv.

največje olajšave.

Carina na moko vseh vrst žitaric, ki znaša 15 zlatih dinarjev od 100 kg, ne bo veljala za moko iz držav, za katere odredajo posebne trgovinske pogodbe to carino z 8 zlatimi dinarji za 100 kg.

Glede maksimalnih postavk velja še dalje, da jih je treba izvajati samo napram državam, ki z njimi še nimamo trgovinskih pogodb. Minimalne postavke pa stopijo v veljavo za primer presanka ali odpovedi pogodbe z državami, napram katerim imamo zaenkrat vezane postavke.

Nova stranka v Angliji

London, 23. febr. AA. Kakor poročajo, bo sir Oswald Mosley izstopil iz socialistične stranke in ustanovil narodno socialistično stranko. Sledilo mu bo 15 somišljenikov. Mosley bo izstopil iz delavske stranke najbrž na seji izvršnega odbora delavske stranke, ki bo v sredo. O svojem izstopu bo obvestil ministrskega predsednika Macdonalda pisмено.

Madjarska protestira

CSR odgovarja, da je pri njih tisk svoboden

Budimpešta, 23. febr. kk. Listi prinašajo informacijo, da je madjarski poslanik v Pragi Masljevich protestiral v češkoslovaškem zunanjem ministrstvu proti pisanju češkoslovaškega tiska proti državnemu upravitelju Horthyju, ki da je brez primere v mednarodnem življenju. Kot namestnik dr. Beneša je minister Krofta izrazil obžalovanje vlade, ki takih napadov ne more zabraniti, ker je tisk v CSR svoboden. Poslanik je nato omenil, da bi se to lahko preprečilo s preventivno cenzuro, vendar je

Krofta ponovil svoje obžalovanje, da nima vlada na razpolago nobenega preventivnega sredstva in ga tudi neče vpeljati. Madjarski poslanik je potem sprejel obžalovanje v vednost, pridržal pa svoji vladi pravico ponovnega nastopa. Čuje se, da bo madjarska vlada zahtevala, da se obžalovanje češkoslovaške vlade objavi tudi v češkoslovaških listih. Dalje se čuje, da namerava madjarska vlada storiti tudi korake v Jugoslaviji zaradi demonstracij proti madjarskim konzulatom v Zagrebu.

Nemčija noče carinske vojne

Težki spori radi novih poljedelskih carin

Berlin, 23. febr. AA. V nemškem ministrstvu je nastal resen spor v vprašanju carin na poljedelske proizvode. Minister dela Stegerwald in minister za gospodarstvo Trendelenburg se odločno protivita sankcij zakonskega načrta poljedelskega ministra Schieleja, ki predlaga, da se uvedejo na surovo maslo, mast in druge proizvode prohibitivne carine. Ministra naglašata, da bi taka carinska politika povzročila velik spor med nemško industrijo in poljedelstvom, ki sta doslej po vojni ramo ob rami sodelovala za blaginjo Nemčije.

Industrijski krogi so ostro protestirali pri vladi proti prohibitivnim carinam, ki bi brezdvomno povzročile carinsko vojno med Nemčijo, Nizozemsko,

Dansko in skandinavskimi državami, ki uvažajo poljedelske proizvode v Nemčijo in ki so najboljši odjemalci njene industrije. Industrijski krogi nadalje poudarjajo, da bi nova carinska tarifa nemškemu narodu mnogo bolj škodila nego koristila in zelo zmanjšala izvoz nemških industrijskih proizvodov. Odlični voditelji industrije, med njimi predsednik nemške industrijske zveze dr. Duisberg, javno obtožujejo vlado, da namerava favorizirati poljedelstvo na škodo vseh drugih delov nemškega gospodarstva.

Danes popoldne se je sestel ministrski svet, da končno javno odloči o poljedelski carinski tarifi, ki bo še ta teden predložena državnemu zboru.

Pogodbe s CSR še ni

Belgrad, 23. febr. AA. Vest belgrajske »Politike«, da so končana trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in Češkoslovaško in da odputuje trgovinski minister v Prago, da pogodbo podpiše, je neresnična. Pogajanja se vodijo še dalje in so nekateri člani delegacije bili poklicani v Belgrad, da prejmejo nova navodila.

Praga, 23. febr. kk. Trgovinska pogajanja z Jugoslavijo so toliko napredovala, da se računa s tem, da bo pogodba podpisana še ta teden, najpogotneje pa začetkom prihodnjega tedna. V to svrhu je prišel v Pragu jugoslovanski trgovinski minister Demetrovič. Trgovinska pogajanja z Madjarsko se bodo nadaljevala sredi meseca marca na Dunaju, kjer se bodo obenem vršila tudi revizijska pogajanja z Avstrijo.

Nemška industrija v Rusiji

Berlin, 23. febr. AA. Vrhovni gospodarski svet Sovjetske Unije je povabil voditelje velikih nemških industrijskih koncernov v Rusijo. Temu povabilu se bodo v kratkem odzvali Krupp, Siemens, Borsig in drugi. V Moskvi bodo najprvo posvetovanja in pogajanja o novih poslovnih stikih, nato pa si bodo nemški industrijski voditelji ogledali ruska industrijska področja.

Moskva, 23. februarja. kk. Svet ljudskih komisarjev je sklenil, da naroči 3 zrakoplove »Zepeline«, zakar bodo poklicali v Rusijo nemške in ameriške inženjerje.

London, 23. febr. AA. Včeraj je prispela v London družba 21 Jugoslovancev, ki ostanejo tu štiri dni. Obisk je aranžiralo neko londonsko društvo prijateljev Jugoslavije.

Ruski dumping - plod delavskih srag

Pariz, 23. febr. Ir. »La Victoire« je priobčila presenetljiv popis življenja ruskih političnih pregnancev, ki ga je podal neki ubežnik iz taborišča Marman. Čeka ravna s pregnanci slabše kakor sužnji. Jetniki, ki opravljajo prisilno delo v gozdovih, so zdaj povečini kmetje. Ruskega razumništva je več malo in boljševiski so tudi uvideli, da opravlja tako delo bolje kmet. Če kmet skriva žito ali pa noče stopiti v »kolkhose« (kolektivno gospodarstvo), mora v pregnanstvo.

V taborišče prihajajo skupine po dvesto ljudi. Prvo noč morajo novinci prespati na prostem, v burji in snegu. Ko napoči zora, jih skliče poveljnik in jim razdeli delo. »Ko dovršite delo, si boste postavili barako, vaše prenočišče!« Po delu privlečejo pregnanci iz gozda hlode in pričnejo postavljati barako. Potem namečejo po tleh stelje in se vležejo. Skozi streho lije dež, od strani žvižga burja, pregnanci se stiskajo drug k drugemu, da bi se ugreli. Ponoči ne sme nihče iz barake, sicer ga čaka smrt. Še pred zoro zapoje rog. V teku pol ure že morajo biti jetniki v vrsti. Delili jim bodo živež: krompir, košček kruha, včasih malo ribe. Nikdo nima ure in tudi straže ne smeš vprašati, koliko je ura, ker je pregnanec strogo prepovedano govoriti s stražniki. Ko delavci zapuste barako, se ne smejo več med seboj pogovarjati, molčati morajo tudi na delu. Razdelijo se na skupine po 30 mož, vsaka skupina si izbere svojega načelnika, ki je odgovoren za delo, za orodje in za svoje tovariše. Vsi v skupini so solidarno odgovorni drug za drugega in če kdo pobegne, odgovarja zanj vsa skupina. Nato obstopijo skupino stražniki, in sicer na

štiri moše po eden, in hajdi v gozd na delo. Tu odkáže poveljnik delo; navadno mora vsaka skupina posekati 60 dreves in jih nato obdelati. Skupina je označena s posebno številkco, ki se potem vsaka tudi na drevo, ki ga je obdelala. Smrtnih nesreč je na delu mnogo, drugi zopet podležejo vsled izžerpanja. Stražniki jih pokopljejo kar na mestu. Delo, ki je bilo naloženo skupini, se mora izvršiti pod vsakim pogojem; vremenske neprilike ali neč ga ne smejo prekiniti. Po dokončanem delu prestejejo stražniki skupino in jo odpeljejo domov. Ako kdo manjka, tedaj uklenejo vojaki vso skupino in jo vržejo v ječo, v nekake jarke. Begi so pogosti, čeprav je obsojen na smrt vsak ubežnik. Pregnanci se ne strajajo smrti, ker v taborišču itak vsakdo prej ali slej podleže stražnemu trpljenju. Najlažje se da uteči meseca avgusta in oktobra, ko mnogo dežuje in so noči temne. V drugem času se le malokateremu posreči beg. Uideč lahko edino z dela. Barake so namreč obdane s trojimi žičnimi ograjami in taborišče samo s šestimi vrstami žične ograje. Vojaki so do zob oboroženi in ponoči jih spremljajo še psi. Taborišče je zavarovano s strojnimi in od časa do časa ga razsvetljuje žarometi; stražnice so med seboj zvezane s telefonom. Na prvi klic je ves tabor pokonci.

Pregnancu se nakaže mesečno plača 5 rubljev. Nakazani denar pa se ne izplača; prejme ga konzuma zadruga, ki dobavi za delavca razne potrebščine. Jetniki ne smejo dopisovati s sorodniki in ti navadno ne vedo zanje.

Zenske so nastanjene in tudi delajo posebej. Otroke pregnanih mater navadno vzame Čeka in jih vzgoji v boljševiskem duhu.